

Облік та фінансова звітність підприємств під час війни

Як економічна невизначеність впливає на очікувані кредитні збитки за торговельною дебіторською заборгованістю

Наслідки військового вторгнення Росії на територію України охопили всі сфери життя та суттєво вплинули на бізнес. Ситуація розвивається швидко та іноді не передбачувано – керівництву компаній необхідно постійно оцінювати вплив ситуації на бізнес для подальшого складання достовірної фінансової звітності та прийняття правильних та своєчасних управлінських рішень.

Аби тримати вас в курсі про найактуальніші облікові та звітні питання, які постають зараз перед бізнесом, експерти відділу надання послуг з питань бухгалтерських методологій KPMG в Україні підготували серію публікацій щодо **обліку та фінансової звітності підприємств під час війни**.

МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» (далі – «МСФЗ 9») вимагає від компаній оцінювати знецінення фінансових активів, включаючи торговельну дебіторську заборгованість, використовуючи модель очікуваних кредитних збитків. Відповідно, компанії зобов'язані визнавати у своєму обліку збитки, які вони очікують за торговельною дебіторською заборгованістю, вже в момент її визнання і переглядати свою оцінку цих збитків до дати погашення такої заборгованості. Концепція очікуваних кредитних збитків (далі – «ECL») означає, що компанії мають розглянути, як поточні та майбутні економічні умови впливають на суму збитків. Кредитні збитки є нагальним питанням не лише для банків – економічна невизначеність, ймовірно, матиме вплив на різні види дебіторських заборгованостей компаній.

Очікувані кредитні збитки за торговельною дебіторською заборгованістю оцінюються із застосуванням загальної або спрощеної моделі. Нижче розглядаються питання, пов'язані зі спрощеною моделлю, відповідно до якої ECL оцінюються у сумі, що дорівнює очікуваним кредитним збиткам за весь строк дії фінансового актива.

Компанії, які використовують спрощену модель, часто використовують матриці забезпечення, які базуються на історичних даних. Ці матриці мають коригуватися для відображення обґрунтованої та підтвердженої інформації, доступної на дату звітності, у тому числі економічної невизначеності, спричиненої такими подіями, як стихійне лихо, пандемія, геополітичні події чи військовий конфлікт. Таке коригування може включати необхідність розгляду додаткових сценаріїв і впливу будь-яких схем державної підтримки.

Крім того, певні припущення, використані в оцінці ECL, наприклад, сегментація портфеля або ефективна відсоткова ставка, що використовується для дисконтування очікуваних майбутніх грошових потоків, можуть виявитися недоречними за мінливих економічних умов, таким чином, може виникнути необхідність їх перегляду.

Компаніям необхідно буде оновити моделі оцінки резервів, щоб відобразити кредитні збитки внаслідок економічної невизначеності.

Відображення інформації, наявної на звітну дату

ECL оцінюються за об'єктивною та зваженою за ймовірністю сумою з використанням обґрунтовано необхідної та підтверджуваної інформації, що може бути одержана без надмірних витрат або зусиль станом на звітну дату. Такою інформацією може бути інформація про минулі події, поточні умови та прогнози майбутніх економічних умов. Через короткостроковий характер торговельної дебіторської заборгованості багатьом компаніям, можливо, не потрібно буде розглядати оновлення оцінок ECL для врахування змін у майбутніх економічних умовах порівняно з історичним досвідом. Однак у деяких випадках вплив економічної та/або геополітичної невизначеності може бути безпосереднім та суттєво змінити історичні моделі погашення деяких сегментів торговельної дебіторської заборгованості. Ймовірно, компаніям буде необхідно переоцінити вплив зовнішніх подій на майбутні економічні умови та розглянути довший часовий горизонт, наприклад, коли терміни платежу відстрочуються на значний період часу.

МСФЗ 9 дозволяє використовувати спрощений підхід при оцінці ECL, наприклад, використовуючи матрицю забезпечення. Компанія, яка застосовує матрицю забезпечення, може застосовувати сегментацію, щоб врахувати суттєво різний історичний досвід кредитних збитків для різних сегментів клієнтів. При цьому сегментацію потрібно постійно переглядати для відображення різних варіантів впливу економічної невизначеності для різних типів клієнтів.

Матриці забезпечення базуються на історичному досвіді збитків, але їх потрібно коригувати, щоб відобразити інформацію про поточні умови та обґрунтовані та підтверджені прогнози майбутніх економічних умов. Певна економічна невизначеність може призвести до суттєво іншого коефіцієнта збитковості за торговельною дебіторською заборгованістю порівняно з попередніми періодами. Компанії повинні будуть розглянути, як це може вплинути на терміни та суму грошових потоків за непогашеною торговельною дебіторською заборгованістю, і за необхідності оновити коефіцієнти збитковості.

Компанії, які мають кредитне страхування своєї торговельної дебіторської заборгованості, повинні розглянути, як це впливає на оцінку ECL, і переконатися, що оцінка відповідає оновленим оцінкам збитків і будь-яким обмеженням покриття. Бухгалтерський облік буде залежати від того, чи вважається страхування фінансовою гарантією, що є невід'ємною частиною договірних умов за торговельною дебіторською заборгованістю. Якщо гарантія є невід'ємною частиною такого договору, її буде включено до оцінки ECL за торговельною дебіторською заборгованістю. Якщо ж ні, застосовуватимуться окремі облікові оцінки залежно від того, чи відбулася подія, що призводить до збитку. Ймовірно, компанії необхідно буде перевірити, чи покриває її страховка збитки, спричинені зовнішніми подіями, такими як війна в Україні. Якщо існують виключення за страховим контрактом, деякі збитки можуть не покриватися.

Ставка дисконту

Торговельна дебіторська заборгованість без істотного компоненту фінансування оцінюється при первісному визнанні за ціною операції, визначеною відповідно до МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами», і не має договірної ставки відсотка. Це означає, що ефективна ставка відсотка для цієї дебіторської заборгованості дорівнює нулю. Відповідно, дисконтування недоотриманих сум грошових коштів для відображення вартості грошей у часі під час вимірювання ECL зазвичай не вимагається.

Однак, коли торговельна дебіторська заборгованість стає простроченою, а потім модифікується, щоб врахувати значний компонент фінансування, у такому випадку може знадобитися додатковий аналіз та судження, оскільки використання нульової ефективної ставки відсотка може бути більше неприйнятним. Певна економічна невизначеність може призвести до подальшого перегляду домовленостей щодо торговельної дебіторської заборгованості або зміни чинних умов такої дебіторської заборгованості.

Відповідно до МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття» компанія зобов'язана розкривати інформацію про характер і ступінь ризиків, пов'язаних з фінансовими інструментами, а також про те, як вона управляє цими ризиками. Таким чином, компанії потрібно буде розкрити суттєвий вплив економічної невизначеності на ризики, пов'язані з фінансовими інструментами, включаючи торговельну дебіторську заборгованість, і як вона управляє цими ризиками. Для визначення, яку саме інформацію потрібно розкривати, що буде актуальною для бізнесу компанії та відповідати вимогам щодо розкриття, компанії необхідно буде застосувати судження.

Приклади такого розкриття інформації можуть включати наступне:

01

Інформацію про практику управління кредитними ризиками компанії та про те, як вона впливає на визнання та оцінку ECL. Наприклад, у випадку, коли компанія змінила свою практику управління ризиками у відповідь на економічну невизначеність, спричинену зовнішніми подіями, наприклад, шляхом зміни умов оплати торговельної дебіторської заборгованості або шляхом впровадження нового закону чи розпоряджень, виданих урядом

02

Методи, припущення та інформацію, що використовуються для оцінки ECL. Наприклад, компанії може знадобитися пояснити, яким чином вона врахувала оновлену прогностну інформацію в оцінку ECL, зокрема, як вона:

- переглянула підхід до застосування спрощених моделей ECL, які були розроблені не враховуючи питань, що виникають через економічну невизначеність
- розрахувала будь-які коригування цих спрощених моделей
- відобразила вплив будь-якого кредитного страхування
- відобразила вплив будь-яких змін до законодавства
- врахувала надання державної підтримки, яка може сприяти відновленню залишків

03

Кількісну та якісну інформацію, яка дає змогу оцінити суми, що впливають із ECL. Типи аналізу, розкриті раніше, можуть потребувати коригування або доповнення, щоб чітко передати економічну невизначеність

04

Інформацію про припущення, які компанія зробила щодо майбутнього, та інші основні джерела невизначеності оцінок на звітну дату, що пов'язані із значним ризиком суттєвих коригувань протягом наступного фінансового року

Резюме для керівництва компаній

Під час оцінки ECL за торговельною дебіторською заборгованості керівництву необхідно:

Якщо у вас виникли питання, пов'язані з обліком та звітністю в умовах воєнного часу, будь ласка, звертайтеся до нас.

Ольга Куліна

Менеджерка, послуги з питань бухгалтерських методологій KPMG в Україні

okulina@kpmg.ua
+380 95 288 4275

Ольга Король

Менеджерка, послуги з питань бухгалтерських методологій KPMG в Україні

okorol@kpmg.ua
+380 50 329 0651

kpmg.ua

Не допускається надання аудиторським клієнтам KPMG та їхнім афілійованим або пов'язаним особам деяких або всіх описаних у цьому документі послуг.

Інформація, що подана у цій публікації, носить загальний характер і не висвітлює стан справ будь-якого окремого підприємства або фізичної особи.

Незважаючи на те, що ми намагаємося подавати точну і своєчасну інформацію, ми не гарантуємо, що ця інформація є правильною на дату її отримання або буде достовірною. Ніхто не повинен діяти і покладатися на таку інформацію без відповідної професійної консультації, наданої виключно після детального вивчення стану справ кожного окремого суб'єкта у кожному окремому випадку

© 2022 ТОВ «КПМГ-Україна», компанія, зареєстрована згідно із законодавством України, член глобальної організації незалежних фірм KPMG, що входять до KPMG International Limited, приватної англійської компанії з відповідальністю, обмеженою гарантіями своїх учасників. Усі права застережені.

Назва KPMG та логотип KPMG є зареєстрованими торговими марками або товарними марками, що використовуються за ліцензією учасниками глобальної організації незалежних фірм KPMG.